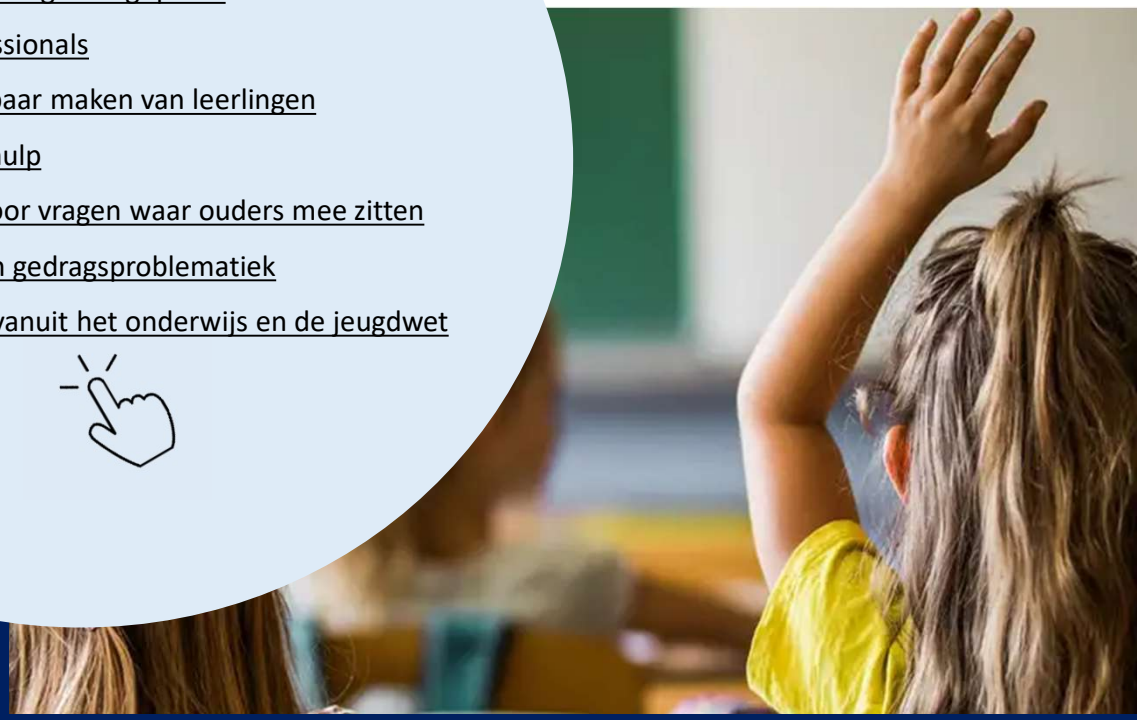
Dimensus
beleidsonderzoek

Visie Onderwijs Oosterhout Jeugdhulp - hulpverlening 2022

Inhoud

- Het onderzoek
- Samenvatting
- Dyslexiebehandeling en logopedie
- Jeugdhulpprofessionals
- Psychisch weerbaar maken van leerlingen
- Inzet van jeugdhulp
- Aanwezig zijn voor vragen waar ouders mee zitten
- Behandeling van gedragsproblematiek
- Ondersteuning vanuit het onderwijs en de jeugdwet
- Colofon

Het onderzoek

In de gemeente Oosterhout ontbreekt op dit moment een gezamenlijke actuele visie op de toekomst van het onderwijs. Naar aanleiding hiervan is samen met de stad (inwoners en professionals) een visiedocument Oosterhout 2030 opgesteld waarin een duidelijke richting centraal staat.

In de visie is aandacht en actie gevraagd voor diverse thema's, waaronder voor de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt-economie, het voorzieningenaanbod in de stad en kerkdorpen. Goed en aantrekkelijk onderwijs draagt bij aan een gemeente die volop ruimte biedt aan jonge gezinnen en zorgt ook voor werknemers van de toekomst.

Door het houden van focusgroepen rond diverse thema's wil de gemeente vanuit het veld meer input krijgen zodat ook de rol van de gemeente hierop beter kan worden afgestemd. Het doel van de focusgroepen is inzicht te krijgen in de kansen en bedreigingen die ouders en professionals ervaren en verwachten voor het onderwijs in de toekomst.

Op basis van het vastgestelde beleid en uitgangspunten en de input uit vergelijkbare visieontwikkelingstrajecten binnen Nederland heeft de gemeente Oosterhout de volgende thema's opgesteld: onderwijs, een goede basis; onderwijs en de maatschappij; onderwijs en jeugdhulp; onderwijs en arbeidsmarkt, een leven lang ontwikkelen en onderwijs en huisvesting, gebouwen voor de toekomst.

Om input van zowel ouders als professionals te verzamelen rondom deze thema's zijn zes focusgroepen gehouden die elk één van bovenstaande thema's beslaat. Per thema zijn stellingen geformuleerd waaraan de gesprekken zijn opgehangen. De deelnemers hebben vooraf de stellingen gekregen om zich goed te kunnen voorbereiden op de sessie. In eerste instantie krijgen de deelnemers de vraag in hoeverre ze het eens zijn met de stelling (van helemaal niet eens tot helemaal eens). Nadat alle deelnemers een oordeel hebben gegeven, krijgen enkele deelnemers de vraag om toe te lichten waarom zij er zo over denken. Vervolgens is verder op het thema ingegaan met de deelnemers.

<u>Onderwijs en jeugdhulp, hulpverlening</u>
Een passende onderwijsplek en goede zorg is nodig om elk kind te ondersteunen in zijn of haar ontwikkeling. Vanuit het passend onderwijs ontvangen kinderen op school de basisondersteuning die past en extra ondersteuning als die nodig is. Door eerder te signaleren en aan te sluiten bij wat een kind nodig heeft, worden grotere problemen voorkomen.

Bij de focusgroep onderwijs en jeugdhulp waren negen respondenten aanwezig, waarvan drie ouders, een medewerker van het sociaal team, een professional van We Walk, een professional van Buiten Gewoon, beleidsadviseur van Delta, een medewerker van de Muldersteeg en de directeur van praktijkschool de Zwaaikom.

Samenvatting

- Bij het aanbieden van hulpverlening op school is het van belang te kijken naar wat samenhangt met leren en wat met vrije tijd. Om die reden gaat bijvoorbeeld de voorkeur naar het aanbieden van dyslexiebehandeling en logopedie op school. Bovendien is dan eenvoudig overleg mogelijk tussen docent en professional en kan de professional beter aansluiten op de lesstof van school.
- De samenwerking tussen het onderwijs en de sociale teams kan beter. Het sociale team neemt het advies van school niet over, maar start met een keukentafelgesprek. Hierdoor duurt het lang voordat de daadwerkelijke hulp kan worden ingezet.
- Het psychisch weerbaar maken van leerlingen zou in de toekomst veel meer preventief moeten worden ingezet en onderdeel moeten worden van het curriculum, zowel in het basis- als voortgezet onderwijs. Leerlingen hebben hier gedurende hun hele ontwikkeling baat bij wanneer ze hier al vroeg mee bezig zijn. Ook hierin kan jeugdhulp een rol spelen.
- Het inzetten van jeugdhulp is de primaire rol van ouders. Vanuit het onderwijs heb je hierin wel een signalerende rol en is het goed om hierover in gesprek te gaan met ouders.
- Het kan zeker een meerwaarde zijn wanneer op school een schoolmaatschappelijk werker is waar ouders terecht kunnen met vragen over bijvoorbeeld opvoeden en financiën. Kijk bij de afweging of een schoolmaatschappelijk werker al dan niet een plek moet krijgen op school naar de samenstelling van de leerlingen en hun ouders. Dit verschilt nogal tussen scholen.
- Het gaat erom leerlingen in de klas vaardigheden aan te leren om met verschillende situaties om te gaan. Het is goed om leerlingen de ruimte te geven om anders te zijn en te leren hoe hiermee om te gaan. Afhankelijk van de oorzaak van bijvoorbeeld gedragsproblematiek kan behandeling in of buiten de klas worden ingezet.
- Onderwijs en jeugdwet zouden onder één regeling moeten vallen zodat er niet gekeken hoeft te worden of ondersteuning vanuit het onderwijs of vanuit de jeugdwet moet worden ingezet. Onzekerheid hierover werkt vertragend.

Dyslexiebehandeling en logopedie

Stelling: Dyslexiebehandeling en logopedie zouden binnen school en onder schooltijd moeten plaatsvinden.

Alle deelnemers zijn het (helemaal) eens met deze stelling.

Waarom is men het er (helemaal) mee eens

Het is belangrijk dat deze zaken binnen school worden opgepakt. Hierdoor is het ook makkelijk om aan te sluiten bij de methode die op school wordt gebruikt, waardoor het voor leerlingen gemakkelijk is om dit te koppelen aan de lesstof waarmee kan worden geoefend.

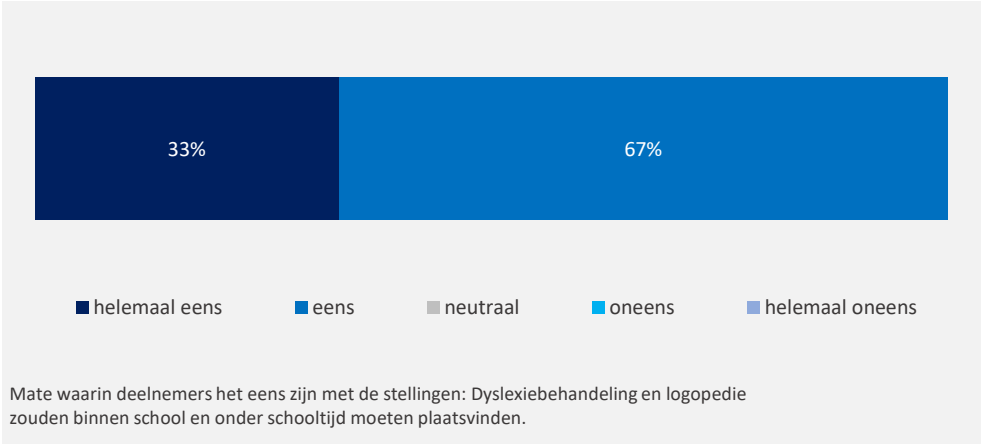
Als de ondersteuning na schooltijd plaatsvindt gaan kinderen zich snel 'anders' voelen terwijl dit niet nodig is. Kinderen moeten thuis met andere dingen bezig zijn dan met school, zoals spelen met vriendjes en vriendinnetjes.

Wanneer dit op school wordt aangeboden is het voor iedereen toegankelijk. Op deze manier creëer je kansengelijkheid.

Het kan leerkrachten ondersteunen wanneer dit binnen school wordt aangeboden. Leerkrachten en professionals kunnen bij elkaar te rade gaan omdat er geen afstand is.

Als het kind de ondersteuning op school krijgt, is de kans kleiner dat het kind een achterstand krijgt.

Door deze ondersteuning op school aan te bieden, hebben ouders alleen minder keuzevrijheid in de aanbieder die zij kunnen kiezen.

Mate waarin deelnemers het eens zijn met de stellingen: Dyslexiebehandeling en logopedie zouden binnen school en onder schooltijd moeten plaatsvinden.

Het is goed een scheiding aan te brengen tussen ondersteuning die samenhangt met leren of met vrije tijd. Alleen wanneer de ondersteuning samenhangt met leren, zou deze binnen school en onder schooltijd moeten plaatsvinden. Dit geldt bijvoorbeeld voor het aanbieden van voorzieningen als dyslexie en logopedie. Bovendien is dan eenvoudig overleg mogelijk tussen docent en professional en kan de professional beter aansluiten op de lesstof van school.

Jeugdhulpprofessionals

Stelling: Jeugdhulpprofessionals worden te snel ingeschakeld.

Drie deelnemers laten zich neutraal uit over deze stelling. Drie deelnemers zijn het oneens met de stelling en nog eens drie deelnemers zijn het helemaal oneens en vinden niet dat jeugdhulpprofessionals te snel worden ingeschakeld.

Waarom is men het er (helemaal) mee eens

Jeugdhulpprofessionals worden soms te snel ingeschakeld. Het is van belang dat kinderen de ruimte krijgen hun eigen ontwikkeling door te maken.

Er kan in het voorliggend veld vaak al veel voorkomen worden door bijvoorbeeld de inzet van jongerenwerk. Dit gebeurt nog te weinig.

Waarom is men het er (helemaal) niet mee eens

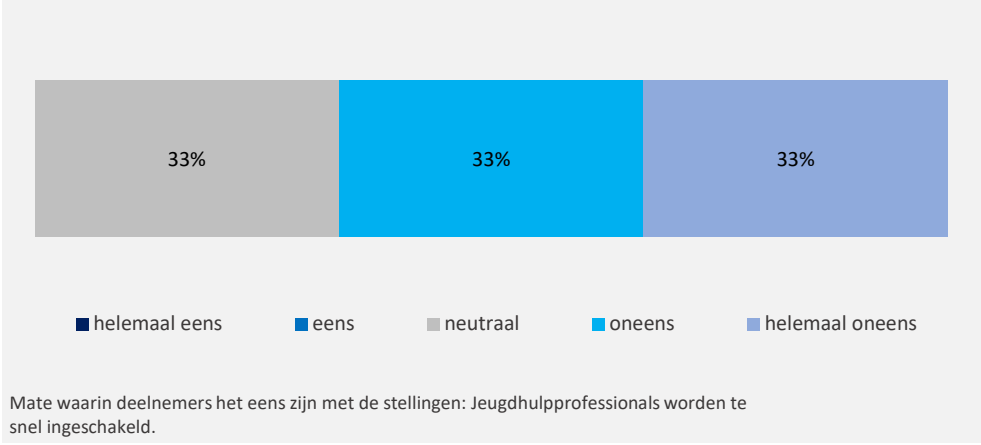
Je kunt jeugdhulpprofessionals niet te snel inschakelen. Door op tijd jeugdhulp in te schakelen kan erger worden voorkomen.

Er wordt vaak juist te lang gestruggeld voordat er hulp wordt ingezet. Als je sneller hulp inschakelt kun je met kleine interventies veel voorkomen.

Jeugdhulpprofessionals worden inderdaad steeds sneller ingezet maar hierdoor zijn problemen vaak ook sneller opgelost, je schakelt ze dus niet te snel in.

Het is goed om jeugdhulpprofessionals meer preventief in te zetten dan pas wanneer er problemen zijn.

De sociale teams moeten meer vertrouwen hebben in het oordeel van het onderwijs, waardoor vertraging wordt voorkomen. Om deze wordt nu vaak uitgeweken naar huisartsen terwijl dit eigenlijk niet de bedoeling is.

Mate waarin deelnemers het eens zijn met de stellingen: Jeugdhulpprofessionals worden te snel ingeschakeld.

Het preventief inzetten van jeugdhulp is op dit moment nog niet goed geregeld in het onderwijs waardoor vaak kansen worden misgelopen. Het voorliggend veld zoals bijvoorbeeld jongerenwerk kan hierin ook een rol vervullen, maar is nog onvoldoende bekend waardoor problemen groter worden dan nodig. De samenwerking tussen onderwijs en de sociale teams kan beter. Vanuit de sociale teams moet er meer vertrouwen zijn in het oordeel van het onderwijs.

Psychisch weerbaar maken van leerlingen

Stelling: Onderwijs doet te weinig om leerlingen psychisch weerbaar te maken.

De meeste respondenten laten zich neutraal uit over deze stelling en voeren zowel voor- als tegenargumenten aan. Eén deelnemer is het helemaal eens met deze stelling, en twee deelnemers zijn het eens, tegelijkertijd is er ook één deelnemer het oneens met de stelling dat het onderwijs te weinig doet om leerlingen psychisch weerbaar te maken.

<u>Waarom is men het er (helemaal) mee eens</u>

Vaak wordt hier pas op ingezet op het moment dat het nodig is/ er problemen zijn. Hier zou binnen het onderwijs meer in preventieve zin aandacht voor moeten zijn. Het is voor elk kind goed om steviger in zijn/haar schoenen te leren staan.

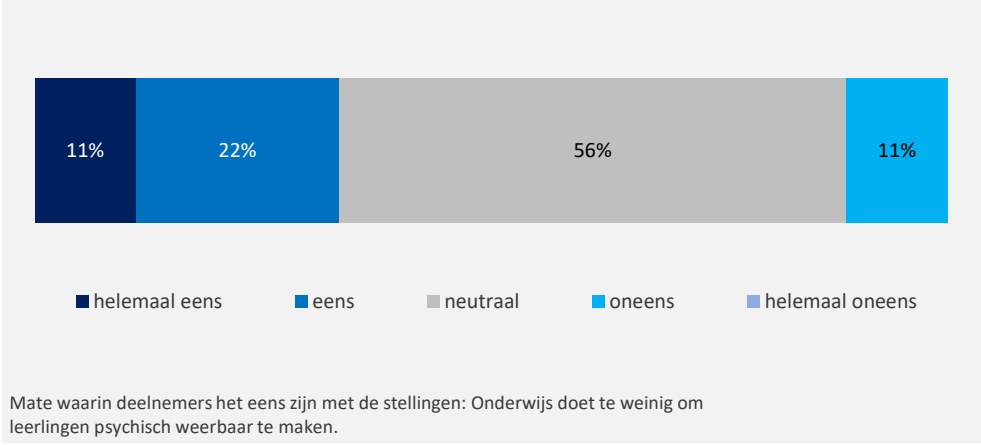
Niet alle kinderen krijgen dit vanuit thuis mee. In het kader van kansengelijkheid zou je hierop op school moeten inzetten.

Het psychisch weerbaar maken van kinderen zou opgenomen moeten worden in het curriculum, zowel in het basis- als het voortgezet onderwijs. Zo zou bijvoorbeeld een rots en water training standaard in de eerste klas kunnen worden aangeboden. Dit betekent ook dat docenten hierin geschoold moeten worden.

<u>Waarom is men het er (helemaal) niet mee eens</u>

Op het speciaal onderwijs wordt al een substantieel deel van de tijd aandacht besteed aan het psychisch weerbaar maken van leerlingen. In het regulier onderwijs gebeurt dit nog weinig.

Is dit wel de taak van het onderwijs? In het onderwijs zijn we bezig met de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen, maar gaat het psychisch weerbaar maken van kinderen niet te ver? Als leerkracht ben je hier ook niet voor opgeleid.

Mate waarin deelnemers het eens zijn met de stellingen: Onderwijs doet te weinig om leerlingen psychisch weerbaar te maken.

Op dit moment wordt vaak pas ingezet op het psychisch weerbaar maken van leerlingen als het nodig is. In de toekomst zou dit veel meer preventief ingezet kunnen worden als onderdeel van het curriculum, zowel in het basis- als voortgezet onderwijs. Kinderen hebben hier gedurende hun hele ontwikkeling baat bij wanneer ze hier al vroeg mee bezig zijn.
Het is echter zaak om een goede afweging te maken in de mate waarin je als school wil inzetten op de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen of echt op het psychisch weerbaar maken. Wanneer je dit meer gaat integreren in het onderwijs moeten docenten hierin beter worden opgeleid.

Inzet van jeugdhulp

Stelling: Wanneer een school inschat dat er jeugdhulp nodig is, moet de gemeente dit direct inzetten.

Bijna alle deelnemers, acht, zijn het (helemaal) eens met deze stelling. Echter is er ook één deelnemer die het oneens is met deze stelling.

<u>Waarom is men het er (helemaal) mee eens</u>

Leerkrachten zijn voldoende professioneel om goed te kunnen inschatten wanneer jeugdhulp nodig is. Men mag er dus vanuit gaan dat wanneer school van mening is dat jeugdhulp nodig is, dit ook echt nodig is. Dus de gemeente zou dit oordeel ook moeten overnemen en de jeugdhulp moeten organiseren.

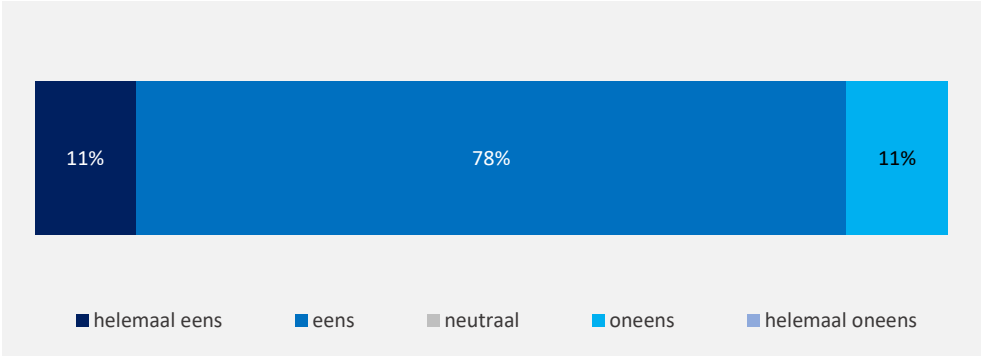
Als niet op tijd ingegrepen wordt kan een hele klas hieronder lijden. Het is goed dat jeugdhulp meteen wordt ingeschakeld als dit vanuit het onderwijs nodig wordt geacht.

De gemeente zou meer dan nu het geval is moeten vertrouwen op de kennis die het onderwijs heeft van een leerling en het systeem hier omheen. Op dit moment moeten ouders opnieuw het verhaal doen wanneer jeugdhulp moet worden ingeschakeld. Dit zou niet meer nodig hoeven zijn. Als school inschat dat het nodig is, zou de gemeente hierop moeten vertrouwen.

<u>Waarom is men het er (helemaal) niet mee eens</u>

Hierin heeft ook de ouder een rol en niet alleen het onderwijs. Wanneer er problemen zijn is de kans van slagen van jeugdhulp het grootst wanneer zowel het kind, de ouders als het onderwijs worden betrokken bij het hele traject.

School kan signaleren en aangeven dat het nodig is, maar de gemeente zal eerst met de ouders in gesprek moeten gaan om een indicatie te stellen en te kijken welke hulp kan worden ingezet.

Mate waarin deelnemers het eens zijn met de stellingen: Wanneer een cshool inschat dat er jeugdhulp nodig is, moet de gemeente dit direct inzetten.

Het inzetten van jeugdhulp is de primaire taak van ouders. Het onderwijs heeft hierin wel een signalerende rol en kan in gesprek gaan met ouders wanneer men jeugdhulp nodig acht. Het is daarnaast belangrijk dat het onderwijs eerst kijkt naar wat ze zelf kunnen inzetten alvorens meteen jeugdhulp in te schakelen.

De rol van de gemeente/ het sociaal team zou meer aan de voorkant moeten worden geregeld bijvoorbeeld door ze al eerder te betrekken bij gesprekken tussen onderwijs en ouders.

Aanwezig zijn voor vragen waar ouders mee zitten

Stelling: Op elke school zou iemand aanwezig moeten zijn waar ouders terecht kunnen met allerlei vragen waar zij mee zitten (opvoeden, financiën e.d.).

Vier deelnemers zijn het helemaal eens met deze stelling, en nog eens twee deelnemers zijn het eens en vinden dat er op elke school iemand aanwezig zou moeten zijn waar ouders terecht kunnen met vragen. Eén deelnemer laat zich hier neutraal over uit en twee deelnemers zijn het oneens met deze stelling.

<u>Waarom is men het er (helemaal) mee eens</u>

Door dit op school aan te bieden creëer je laagdrempelig contact met ouders en ben je als school meer op de hoogte van wat er speelt in een gezin. Als school is het ook een mogelijkheid om informatie avonden te organiseren rondom verschillende onderwerpen.

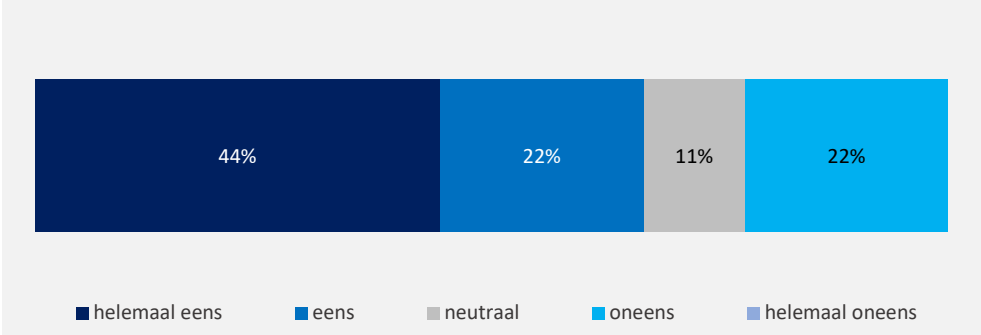
School is een prima plek om dit aan te bieden. School is een vindplaats waar ouders terecht moeten kunnen met vragen.

Daarnaast is het gemakkelijker om vanuit school contact te leggen met ouders over de thuissituatie. Dit is minder bedreigend dan wanneer hiervoor een andere instantie belt. School is een laagdrempelige en veilige eerste stap wanneer ouders met vragen rondlopen.

Het onderwijs kan dit aanbieden in de vorm van schoolmaatschappelijk werkers. Een schoolmaatschappelijk werker werkt vaak ook nauw samen met andere hulpverleners waardoor sneller kan worden geschakeld als dat nodig is.

<u>Waarom is men het er (helemaal) niet mee eens</u>

School zou hierin meer een schakelfunctie moeten hebben en op de hoogte zijn van waar ouders terecht kunnen zodat ze snel doorverwezen kunnen worden met vragen.

Mate waarin deelnemers het eens zijn met de stellingen: Op elke school zou iemand aanwezig moeten zijn waar ouders terecht kunnen met allerlei vragen waar zij mee zitten.

Wanneer je hulp op school wil aanbieden voor ouders over allerlei vragen waarmee zij zitten, is het belangrijk om te kijken naar de samenstelling van de kinderen en de ouders van een school. Niet op alle scholen is een dergelijk aanbod namelijk nodig.

Een schoolmaatschappelijk werker moet worden ingezet vanuit een andere organisatie dan school. Het inzetten van leerkrachten hiervoor heeft geen voorkeur. Zij hebben meer een schakelfunctie. Het inzetten van een schoolmaatschappelijk werker maakt ook dat er sneller samenwerking kan worden gezocht met bijvoorbeeld het sociaal team en andere hulpverlenende instanties.

Behandeling van gedragsproblematiek

Stelling: Behandeling van leerlingen met gedragsproblematiek zou met de hele klas, onder schooltijd, plaats moeten vinden.

Het overgrote deel van de deelnemers is het (helemaal) oneens met de stelling en vindt dat behandeling van leerlingen met gedragsproblematiek niet met de klas zou moeten plaatsvinden. Twee deelnemers laten zich neutraal hierover uit.

<u>Waarom is men het er (helemaal) mee eens</u>

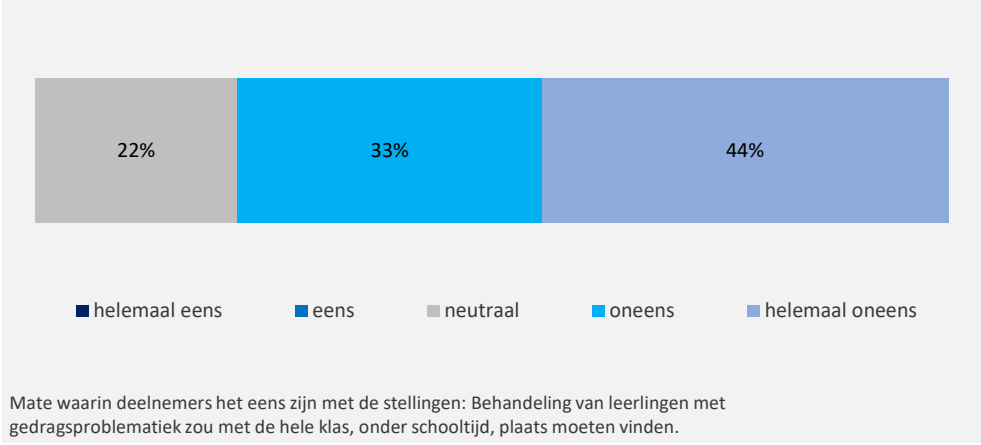
In de praktijk zijn gedragsproblemen van een kind vaak gerelateerd aan de groep waarin ze zitten. Als je dan alleen inzet op het individu dan wordt de oorzaak niet opgelost. In zo'n geval zou het wel passend zijn om hier gezamenlijk op in te zetten.

In de klas zou veel meer preventief aandacht kunnen worden besteed aan gedragsproblematiek zoals het aanbieden van een rots en water training. Daar valt als klas de nodige winst te behalen.

<u>Waarom is men het er (helemaal) niet mee eens</u>

De behandeling van kinderen met gedragsproblemen zou niet met de hele klas moeten plaatsvinden. Je zou in de klas wel kennis over bepaalde gedragsproblematiek aan de orde kunnen laten komen.

Gedragsproblemen horen bij een individu en zouden dus niet met de hele klas behandeld moeten worden.

Mate waarin deelnemers het eens zijn met de stellingen: Behandeling van leerlingen met gedragsproblematiek zou met de hele klas, onder schooltijd, plaats moeten vinden.

Het gaat erom kinderen in de klas vaardigheden aan te leren om met een situatie om te gaan. Je kunt in het onderwijs beter inzetten op dat iemand anders kan en mag zijn en hoe men hiermee om kan gaan.
Het is niet de bedoeling dat een individueel gedragsprobleem met de hele klas wordt behandeld. Alleen wanneer een kind dat zelf aangeeft of wanneer de gedragsproblemen gerelateerd zijn aan de klas van het desbetreffende kind dan kan het een meerwaarde hebben om het in de klas te behandelen. Het is dus afhankelijk van de situatie en de problematiek in hoeverre je dit met de hele klas en onder schooltijd doet.

Ondersteuning van het onderwijs en de jeugdwet

Stelling: Het is voldoende duidelijk wanneer er ondersteuning van het onderwijs en wanneer vanuit de jeugdwet kan worden ingezet.

Twee derde van de deelnemers is het oneens met deze stelling en vindt dat het onvoldoende duidelijk is wanneer er ondersteuning vanuit het onderwijs of juist vanuit de jeugdhulp kan worden ingezet. De overige drie deelnemers laten zich hier neutraal over uit.

<u>Waarom is men het er (helemaal) mee eens</u>

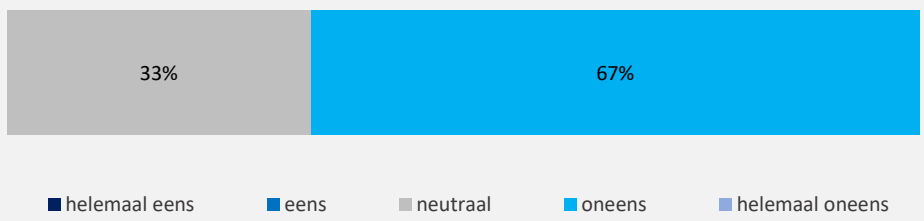
In principe is voldoende duidelijk wanneer ondersteuning vanuit het onderwijs of vanuit de jeugdwet kan worden ingezet, maar dit zou eigenlijk niet aan de orde moeten zijn. Het maakt niet zoveel uit wat waar onder valt zolang de hulp die nodig is maar geboden wordt en dat lukt eigenlijk altijd wel.

Het zou normaal moeten zijn om als leerkracht betrokken te zijn bij de leerling in plaats van je constant af te vragen of dit wel bij jouw rol als leerkracht hoort of dat het bij de jeugdzorg hoort.

<u>Waarom is men het er (helemaal) niet mee eens</u>

Het gesprek gaat nu veel te vaak over wat er onder het onderwijs valt en wat onder de jeugdwet.

De vraag is niet alleen wanneer draag je het stokje over, maar ook wanneer wordt het stokje overgenomen. Het onderwijs probeert vaak nog iets extra's te doen omdat het stokje juist niet wordt overgenomen door de hulpverlening. Als er meer wordt samengewerkt tussen deze disciplines zou de overdracht veel makkelijker moeten kunnen gaan.

Mate waarin deelnemers het eens zijn met de stellingen: Het is voldoende duidelijk waneer er ondersteuning van het onderwijs en wanneer vanuit de jeugdwet kan worden ingezet.

Het is veel belangrijker dàt ondersteuning wordt ingezet, dan vanuit welke instantie dit gebeurt. Nu is onvoldoende duidelijk wat waar onder valt. Dit stagneert het proces van het inzetten van ondersteuning regelmatig. Om dit te vergemakkelijken zou het onder één regeling moeten vallen.

Colofon

Dimensus en Companen: Bundeling van kennis, kunde en kracht

Dimensus helpt opdrachtgevers bij het vinden van passende antwoorden op hun beleidsvraagstukken op het brede maatschappelijke werkterrein. Dit doen wij vanuit een bevlogenheid en passie voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek. U bent daarbij partner in het proces; een goed resultaat komt namelijk niet tot stand zonder goede input. De onderzoeken van Dimensus richten zich op thema's als leefbaarheid en veiligheid, wonen, zorg en welzijn, cultuur, sport en recreatie en klanttevredenheid.

Companen helpt gemeenten, regio's, woningcorporaties en zorginstellingen, onder andere door onderzoek naar vraag en aanbod op de woningmarkt; op het niveau van de regionale woningmarkt, op locatieniveau, op het niveau van uw vastgoedportefeuille. In de onderzoeken is er aandacht voor de kwaliteit van de leefomgeving en voor zorg en diensten aan huis. Het onderzoek van Companen biedt een praktische opmaat voor advies, beleidsplannen en samenwerking.

Dimensus en Companen bundelen de krachten om u nog beter van dienst te kunnen zijn met innovatief onderzoek, passend bij uw vraag. Wij koppelen deskundigheid en logistieke ervaring, kwaliteit, flexibiliteit en een plezierige samenwerking aan een betaalbare prijs. In gezamenlijkheid ontwikkelen we producten. Voorbeeld hiervan is de GemeenteBeleidsMonitor (GBM) die inzicht geeft in waar uw gemeente staat op het gebied van leefbaarheid, veiligheid en sociale kracht. En ook het WoonWaardeModel, waarmee gericht informatie wordt verkregen voor gebiedsmarketing rond nieuwe woonbestemmingen, samen met potentiële bewoners.

Zo gaan Dimensus en Companen samen op zoek naar antwoorden op uw vragen!

Dimensus
beleidsonderzoek

COMPANEN
ADVIES VOOR WONINGMARKT EN LEEFOMGEVING